
VMR PRAKTIJKDAG

Het Activiteitenbesluit
in de juridische praktijk

---

27 november 2013

Beatrixgebouw, Jaarbeurs Utrecht

Programma

Kennisnetwerk voor milieu-, water- en natuurbeschermingsrecht

VMR
vereniging
voor
milieurecht

Voorwoord

Op deze eerste VMR Praktijkdag hoort u de belangrijkste juridische ontwikkelingen rondom de toepassing van het Activiteitenbesluit.

Het Activiteitenbesluit groeide de afgelopen jaren uit tot een van de belangrijkste milieurechtelijke kaders voor bedrijfsmatige activiteiten. De meeste milieujuristen hebben dan ook bijna dagelijks met het Activiteitenbesluit te maken. Het vaak technisch kader maakt het Activiteitenbesluit niet altijd even toegankelijk voor juristen. Tegelijkertijd zijn er juristen die volledig op de hoogte zijn van specifieke inhoudelijke eisen van het Activiteitenbesluit. De VMR vond een aantal specialisten bereid om hun kennis over het Activiteitenbesluit met u te delen.

Dertien deskundigen praten u bij over een aantal algemene onderwerpen in relatie tot het Activiteitenbesluit. U hoort over de stand van het zaken en de toekomstplannen rondom het Activiteitenbesluit, over IPPC (RIE), de omgevingsvergunning beperkte milieutoets en rechtsbescherming en handhaving. Ook komt aan de orde wat de rol is van certificering en normalisatie in het Activiteitenbesluit. Daarnaast zal worden gesproken over een aantal sectorale onderwerpen en de uitvoering binnen het Activiteitenbesluit. Aan de orde komen de onderwerpen water (lozingen), geluidhinder, energiebesparing, bodembescherming, externe veiligheid, agrarische activiteiten, afval en luchtkwaliteit.

Ik wens u namens het bestuur van de Vereniging voor Milieurecht een leerzame dag toe!

Marjolein Visser
Bestuurslid Vereniging voor Milieurecht
ACELS, Universiteit van Amsterdam

Programma

9.00 - 9.30	Ontvangst en registratie
9.30 - 9.35	Opening door de dagvoorzitter
9.35 - 10.00	Verleden, heden en toekomst van het Activiteitenbesluit Mr. drs. T.W.G.M. (Dorothe) Albers Ministerie van Infrastructuur en Milieu
10.00 - 10.25	IPPC (RIE) in relatie tot het Activiteitenbesluit Mr. drs. L.A.J. (Jochem) Spaans Allen & Overy en Vrije Universiteit
10.25 - 10.50	Omgevingsvergunning Beperkte Milieutoets Mr. K.M. (Karin) Karsen-Hoogerwerf Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied
10.50 - 11.15	PAUZE
11.15 - 11.40	Water (lozingen) Mr. ir. S. (Simon) Handgraaf (Colibri Advies) Colibri Advies
11.40 - 12.05	Rechtsbescherming en handhaving Mr. dr. K.J. (Kars) de Graaf Rijksuniversiteit Groningen
12.05 - 12.30	De rol van certificering en normalisatie in het Activiteitenbesluit Dr. A.R. (Richard) Neerhof Vrije Universiteit Amsterdam
12.30 - 13.30	LUNCH

13.30 - 13.55	Geluidhinder Mr. J.A.M. (Jos) van der Velden AKD Breda
13.55 - 14.20	Energiebesparing Mr. ing. M.G. (Martijn) van der Hoek DCMR Milieudienst Rijnmond
14.20 - 14.45	Bodembescherming Prof. mr. G.A. (Gerrit) van der Veen AKD Rotterdam en Rijksuniversiteit Groningen
14.45 - 15.05	PAUZE
15.05 - 15.30	Externe veiligheid Mr. drs. J.H.K.C. (Christiaan) Soer Royal Haskoning DHV
15.30 - 15.55	Agrarische inrichtingen en het Activiteitenbesluit Mr. P.P.A. (Paul) Bodden Hekkelman advocaten
15.55 - 16.20	Afvalstoffen Mr. A. (Arthur) van Rossem Legaltree
16.20 - 16.45	Luchtemissies in het Activiteitenbesluit Mr. R.G.M. (Renske) van Ekdorn NUON Energy
16.45	Afsluiting door de dagvoorzitter
Dagvoorzitter	Mr. dr. M.J.C. (Marjolein) Visser Bestuurslid VMR ACELS, Universiteit van Amsterdam

---

9.35 – 10.00

Verleden, heden en toekomst van het Activiteitenbesluit

Mr. drs. T.W.G.M. (Dorothe) Albers
Ministerie van Infrastructuur en Milieu

Onderwerp

In deze presentatie zal een korte terugblik worden gegeven over het Activiteitenbesluit tot nu toe. Daarna wordt ingegaan op de toekomstige ontwikkelingen van het Activiteitenbesluit, zoals de vierde tranche, de evaluatie en de relatie tot de Omgevingswet.

Literatuur

Brief van de Ministerie van I en M aan de Tweede Kamer, *Kamerstukken II 2013-2014*, 33118, nr. 8

10.00 – 10.25

IPPC (RIE) in relatie tot het Activiteitenbesluit

Mr. dr. L.A.J. (Jochem) Spaans
Advocaat bij Allen&Overy LLP
Universitair Docent Omgevingsrecht
Vrije Universiteit Amsterdam

Onderwerp

Per 1 januari jl. is het Activiteitenbesluit gewijzigd vanwege de Richtlijn Industriële Emissies (RIE). De wijzigingen betekenen een trendbreuk: de algemene regels van het Activiteitenbesluit zijn gaan gelden voor IPPC-inrichtingen. In vogelvlucht wordt besproken wat de impact hiervan is voor de praktijk. Aan bod komen onder meer de verhouding van algemene regels tot BBT-conclusies, en tot vergunningvoorschriften, alsook het toepasselijke overgangsrecht. Verder wordt stilgestaan bij een tweetal praktische gevolgen van de implementatie van de RIE buiten het Activiteitenbesluit om: de gewijzigde regeling voor het melden van voorvallen en de bevoegdheid tot het ambtshalve voorschrijven van andere technieken.

De gevolgen van de implementatie van de RIE specifiek op het vlak van emissie-eisen bespreekt mr. R.G.M. van Ekdom tijdens de sessie 'Luchtemissies in het Activiteitenbesluit'.

Jurisprudentie

ABRvS 25 september 2013, ECLI:NL:RVS:2013:1261;

ABRvS 24 juli 2013, ECLI:NL:RVS:2013:427;

ABRvS 30 november 2011, ECLI:NL:RVS:2011:BU6376, in: AB 2012/67 m.nt. L.A.J. Spaans.

Literatuur

L. Smorenburg-van Middelkoop & R. Uylenburg (red.),

De beste beschikbare technieken, van IPPC naar IED. Ontwikkeling,

toepassing en toetsing van BBT, Groningen: Europa Law Publishing 2012;

A. van Rossem, 'RIE vervangt IPPC. Is de toepassing van BBT nu wél gewaarborgd?', in: *NtER* 2011/7, p. 232-239.

10.25 – 10.50

Omgevingsvergunning Beperkte Milieutoets

Mr. K.M. (Karin) Karssen-Hoogerwerf
Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied

Onderwerp

Sinds 1 januari 2011 is voor aangewezen activiteiten binnen inrichtingen een nieuw soort omgevingsvergunning vereist: de omgevingsvergunning beperkte milieutoets (OBM). Bedrijven moeten bij het uitoefenen van deze activiteiten voldoen aan de voorschriften van het Activiteitenbesluit.

Tijdens deze inleiding wordt ingegaan op enkele algemene aspecten van de OBM. Voorts wordt naar aanleiding van enkele praktijkervaringen aandacht besteed aan het overgangsrecht, en de relatie tussen de OBM en het Activiteitenbesluit, c.q. de 'gewone' omgevingsvergunning milieu.

Jurisprudentie

ABRvS 2 mei 2012, ECLI:NL:RVS:2012:BW4511, *BR* 2012/137, m.nt. I.M. van der Heijden;
Rechtbank 's-Hertogenbosch 22 juni 2012, ECLI:NL:RBSHE:2012:BW9802;
ABRvS 14 november 2012, ECLI:NL:RVS:2012:BY3088, *M en R* 2013/41 m.nt. M.M.A. Soppe;
Rechtbank Haarlem 12 december 2012, ECLI:NL:RBHAA:2012:BY6096, *M en R* 2013/42, m.nt. M.M.A. Soppe;
Rechtbank Oost-Brabant 21 juni 2013, ECLI:NL:RBOBR:2013:2632
ABRvS 21 augustus 2013, ECLI:NL:RVS:2013:814.

11.15 - 11.40

Water (lozingen)

Mr. ir. S. (Simon) Handgraaf (Colibri Advies)
Colibri Advies

Onderwerp

De overgang van agrarische lozingen naar het Activiteitenbesluit is voor de waterbeheerder geen 'business as usual'. De systematiek van het Activiteitenbesluit met betrekking tot de vrijstelling van de vergunningplicht voor het lozen van stoffen in een oppervlaktewaterlichaam (art. 6.2 Waterwet) is wezenlijk anders dan de systematiek die werd gehanteerd in het Lozingenbesluit open teelt en veehouderij. Het is voor de praktijk van belang om het verschil te kennen, met name in verband met de handhaving van lozingen die niet in het Activiteitenbesluit zijn geregeld. Voor lozingen vanuit IPPC-inrichtingen heeft de wijziging van het Activiteitenbesluit ook tot enige vragen geleid. Binnen IPPC-inrichtingen worden regelmatig diverse afvalwaterstromen gezuiverd in een eigen biologische zuivering. Nu hoofdstuk 3 van het Activiteitenbesluit mede van toepassing is geworden op deze inrichtingen, vallen sommige afvalwaterstromen niet meer onder de vergunningplicht van art. 6.2 Wtw. Technisch zijn deze vrijgestelde afvalwaterstromen echter niet of nauwelijks te scheiden van de afvalwaterstromen die nog wel vergunningplichtig zijn. Het Activiteitenbesluit biedt enkele mogelijkheden om hiermee praktisch om te gaan, maar het heeft niet voor alle problemen een oplossing.

Literatuur

Mr. drs. J.C. Ozinga en mr. W.J. Wensink, 'Lozingen onder de Waterwet en de Wabo', *M en R* 2011, 2.

11.40 -12.05

Rechtsbescherming en handhaving

Mr. dr. K.J. (Kars) de Graaf

Universitair hoofddocent bestuurs-
en omgevingsrecht
Rijksuniversiteit Groningen

Onderwerp

Aan de orde komt recente literatuur en jurisprudentie over rechtsbescherming en handhaving.

Jurisprudentie

Beleidsvrijheid stellen maatwerk: ABRvS 19 juni 2013, ECLI:NL:RVS:2013:CA3666 en Rechtbank Noord-Holland 7 maart 2013, ECLI:NL:RBNHO:2013:BZ3549;
Dwangsom wordt bestuursdwang: Rechtbank Den Haag 13 april 2013, ECLI:NL:RBDHA:2013:BZ9273;
Bestuursdwang en macht overtreding te beëindigen: ABRvS 24 juli 2013, ECLI:NL:RVS:2013:489 en ABRvS 12 december 2012, ECLI:NL:RVS:2012:BY5885;
Kostenverhaal en de macht overtreding te beëindigen: ABRvS 24 oktober 2012, ECLI:NL:RVS:2012:BY0987;
Handhaven onevenredig: ABRvS 24 juli 2013, ECLI:NL:RVS:2013:455; Handhaven niet onevenredig: ABRvS 21 augustus 2013, ECLI:NL:RVS:2013:819;
Vrees herhaling niet vereist voor dwangsom: ABRvS 11 juli 2012, ECLI:NL:RVS:2012:BX1022;
Vrees herhaling vereist voor dwangsom, ABRvS 21 december 2011, ECLI:NL:RVS:2011:BU8881;
Spoedeisende bestuursdwang redelijk: ABRvS 19 juni 2013, ECLI:NL:RVS:2013:CA3643;
Tijdseenheid niet uitvoeren last: ABRvS 6 november 2013, ECLI:NL:RVS:2013:1896;
Eisen aan invordering: ABRvS 17 april 2013, ECLI:NL:RVS:2013:BZ7769; ABRvS 2 oktober 2013, ECLI:NL:RVS:2013:1353 en Rechtbank Den Haag 28 augustus 2013, ECLI:NL:RBDHA:2013:11109;
Meetrappont onvoldoende voor invordering: Rechtbank Oost Brabant 19 september 2013, ECLI:NL:RBOBR:2013:5135; Invordering redelijk, geen bijzondere omstandigheden: ABRvS 10 april 2013, ECLI:NL:RVS:2013:BZ7640; Eisen aan constatering dat niet aan last is voldaan: ABRvS 13 november 2013, ECLI:NL:RVS:2013:1911.

Literatuur

J.L. Verbeek, 'Bestuursrechtelijke rechtseenheid vergt cassatie', *NJB* 2013/496, p. 604-605;
B.J. Schueler, 'Finaliteit in een nieuw bestuursprocesrecht', *JBplus* 2012, p. 101 e.v.;
R.J. Jue, 'Weg uit de ivoren toren', *NJB* 2013, 2303, p. 2742 e.v.;
K.E. Haan, 'Nieuwe zaaksbehandeling op het goede spoor?', *NTB* 2013, p. 23-25;
N. Verheij, 'Het wetsvoorstel aanpassing bestuursprocesrecht', *NTB* 2011/26, p. 191-196;
N. Verheij, 'Het overgangsrecht bij het nieuwe algemeen bestuursrecht', *JBplus* 2013, p. 51-61;
T.N. Sanders, 'De invorderingsbeschikking – Een analyse van de knelpunten bij de invordering van dwangsommen onder de vierde tranche', *NTB* 2013, p. 148-155.

12.05 – 12.30

De rol van certificering en normalisatie in het Activiteitenbesluit

Dr. A.R. (Richard) Neerhof

Universitair hoofddocent bestuursrecht
Vrije Universiteit Amsterdam

Onderwerp

In deze sessie wordt allereerst ingegaan op de rol van certificering in het Activiteitenbesluit. Welke rechtsgevolgen kunnen zijn verbonden aan certificaten die in dit besluit worden genoemd: wanneer staat met een bepaald certificaat rechtens vast dat aan een bepaald voorschrift is voldaan of levert het certificaat een bewijsvermoeden op dat dit het geval is? (Juridische) risico's die kunnen zijn verbonden aan inzet van certificering in het milieurecht worden behandeld, ook gelet op Unierechtelijke jurisprudentie.

In het tweede deel van de sessie komt verwijzing naar normalisatienormen in het Activiteitenbesluit aan de orde. Besproken wordt wanneer deze normen bindend zijn en dat zij geen algemeen verbindende voorschriften kunnen zijn. Voor kennisname mag een vergoeding worden bedongen. Ook wordt ingegaan op risico's die kunnen zijn verbonden aan inzet van dit instrument in het milieurecht.

Jurisprudentie

HvJ EU 12 juli 2012, C-171/11, *JB* 2012, 196, m.nt. H.C.F.J.A. de Waele (Fra.bo SpA);
HR 22 juni 2012, AB 2012, 228, m.nt. Van Ommeren, *TBR* 2012/150, m.nt. A.R. Neerhof (Knooble).

Literatuur

A.R. Neerhof, 'Gebruik van private beoordelingen bij bestuursrechtelijke handhaving: kansen en bedreigingen', *NTB* 2011/10, p. 307-318;
M.G.W.M. Peeters, A.R. Neerhof & J. de Boer, *De rol van conformiteitsbeoordelingen bij de handhaving van het milieurecht* (STEM publicatie 2008/2), Arnhem 2009.

13.30 - 13.55

Geluidhinder

Mr. J.A.M. (Jos) van der Velden
Advocaat bij AKD Breda

Onderwerp

Aan de orde komen de geluidnormen die gelden voor inrichtingen type A en type B, de vele uitzonderingen die daarop van toepassing zijn en de mogelijkheid om maatwerkvoorschriften te stellen (afdeling 2.8 Activiteitenbesluit). Daarnaast komen de relatie met de ruimtelijke ordening, handhaving en het overgangsrecht aan bod. Afzonderlijke aandacht zal worden besteed aan windturbines (zie artikel 3.14a Activiteitenbesluit).

Jurisprudentie

Rechtbank Oost-Brabant 19 september 2013, ECLI:NL:RBOBR:2013:5135;
ABRvS 18 september 2013, ECLI:NL:RVS:2013:1166;
Rechtbank Gelderland 10 september 2013; ECLI:NL:RBGEL:2013:2944;
ABRvS 21 augustus 2013; ECLI:NL:RVS:2013:822;
ABRvS 21 augustus 2013; ECLI:NL:RVS:2013:786;
ABRvS 19 juni 2013, AB 2013/240, JM 2013/112;
ABRvS 3 april 2013, JM 2013/116;
Rechtbank Noord-Holland 7 maart 2013, M en R 2013/80;
ABRvS 30 januari 2013, JM 2013/40;
ABRvS 21 november 2012, M en R 2013/28;
ABRvS 24 oktober 2012, M en R 2013/27;
ABRvS 17 oktober 2012, JM 2012/151.

Literatuurtips

M.M. Kaajan en E.M.N. Noordover, 'Windparken en leefomgeving: een toelichting op enkele angels uit de besluitvorming', BR 2013/134, m.nt. par. 4.1;
J. Schrijnemaekers, 'Maatwerkvoorschriften in de jurisprudentie', M en R 2012/32.

13.55 - 14.20

Energiebesparing

Mr. ing. M.G. (Martijn) van der Hoek
DCMR Milieudienst Rijnmond

Onderwerp

Op grond van artikel 2.15, eerste lid, van het Activiteitenbesluit milieubeheer dienen inrichtingen alle energiebesparende maatregelen te treffen die binnen 5 jaar zijn terugverdiend. Dit klinkt eenvoudig en logisch, maar het artikel blijkt in de praktijk lang niet zo gemakkelijk handhaafbaar. Zo bestaat er veel ruimte voor discussie met betrekking tot de vraag welke maatregelen wel en welke maatregelen niet onder deze verplichting vallen. Verschillen van mening bestaan niet alleen tussen het bedrijf en de overheid, maar ook (zo blijkt) tussen bestuursorganen onderling. Daarnaast dwingt (de formulering van) artikel 2.15 om bij het opleggen van een last onder dwangsom één begunstigingstermijn te stellen waarbinnen alle nog te nemen besparingsmaatregelen moeten worden getroffen. Van een gefaseerde realisatie die mooi aansluit bij de investeringsbeslissingen van het bedrijf, is dan niet langer sprake. Is het loslaten van het plan van aanpak dan niet onredelijk en te zien als onbehoorlijk bestuur? In mijn presentatie ga ik enerzijds in op het vraagstuk welke besparingsmaatregelen nu eigenlijk verplicht zijn, en anderzijds licht ik het dilemma bij het opleggen van een last onder dwangsom, toe: 'Welke begunstigingstermijn houd ik nu eigenlijk aan?'

Jurisprudentie

ABRvS 12 september 2007, ECLI:NL:RVS:2007:BB3430;
ABRvS 17 december 2008, ECLI:NL:RVS:2008:BG7182.

14.20 - 14.45

Bodembescherming

Prof. mr. G.A. (Gerrit) van der Veen

AKD Rotterdam en bijzonder hoogleraar milieurecht, Rijksuniversiteit Groningen

Onderwerp

Aan de orde komt het onderwerp bodembescherming binnen het Activiteitenbesluit en recente wijzigingen daarvan. Na de algemene systematiek komen in het bijzonder de implementatie van artikel 22 RIE (Staatsblad 2012, 552) en de regeling van bodemenergiesystemen (Staatsblad 2013, 112) aan de orde. Tenslotte komen enige handhavingsaspecten aan bod aan de hand van de jurisprudentie, onder verwijzing naar

Jurisprudentie

Rb. 's-Hertogenbosch 14 november 2012, ECLI:NL:RBSHE:2012:BY3604;
ABRvS 23 maart 2011, ECLI:NL:RVS:2011:BP8738.

15.05 – 15.30

Externe veiligheid

Mr. drs. J.H.K.C. (Christiaan) Soer

Royal Haskoning DHV

Onderwerp

Korte introductie van de basisbegrippen op het gebied van externe veiligheid. Waar speelt externe veiligheid in het Activiteitenbesluit een rol en op welke wijze: toezicht, Wabo-vergunning, ruimtelijke ordening? Enkele relevante zaken: een greep uit de jurisprudentie.

Jurisprudentie

ABRvS 21 januari 2009, ECLI:NL:RVS:2009:BH0469;
ABRvS 26 juni 2009, ECLI:NL:RVS:2009:BJ1116;
ABRvS 3 februari 2010, ECLI:NL:RVS:2010:BL1835;
ABRvS 7 december 2011, ECLI:NL:RVS:2011:BU7058;
ABRvS 8 februari 2012, ECLI:NL:RVS:2012:BV3215;
ABRvS 9 mei 2012, ECLI:NL:RVS:2012:BW5258.

15.30 – 15.55

Agrarische inrichtingen en het Activiteitenbesluit

Mr. P.P.A. (Paul) Bodden

Advocaat bij Hekkelman advocaten

Onderwerp

Met ingang van 1 januari 2013 zijn agrarische activiteiten onder het Activiteitenbesluit gebracht. Dit heeft tot gevolg dat een aantal veehouderijen kan volstaan met het doen van een melding, terwijl andere veehouderijen een omgevingsvergunning beperkte milieutoets moeten aanvragen. Ook voor intensieve veehouderijen, die als IPPC-inrichtingen zijn aan te merken, veranderen er een aantal zaken. Zij blijven omgevingsvergunningplichtig op grond van de Wabo, maar onderdelen van het Activiteitenbesluit worden op deze inrichtingen van toepassing. In deze presentatie komen de gevolgen van de wijziging van het Activiteitenbesluit aan bod. Er wordt onder meer ingegaan op de bepalingen voor geur en ammoniak die opgenomen zijn in hoofdstuk 3 van het Activiteitenbesluit. Bij de wijziging van het Activiteitenbesluit heeft de wetgever ook voorzien in overgangsrecht. Afgelopen zomer heeft de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State op dit punt een aantal uitspraken gedaan, die in de presentatie aan de orde zullen komen.

Tot slot wordt ingegaan op de reparatie van het Activiteitenbesluit. Bij de recente wijziging van het Activiteitenbesluit is een aantal fouten gemaakt. Om die fouten te herstellen bereidt de Minister van Infrastructuur en Milieu thans een reparatiebesluit voor. De inhoudelijke gevolgen van deze reparaties komen in de presentatie aan bod.

Jurisprudentie

ABRvS 2 mei 2012, ECLI:NL:RVS:2012:BW4511, BR 2012/137;
ABRvS 26 juni 2013, ECLI:NL:RVS:2013:27;
ABRvS 26 juni 2013, ECLI:NL:RVS:2013:34;
ABRvS 26 juni 2013, ECLI:NL:RVS:2013:3;
ABRvS 26 juni 2013, ECLI:NL:RVS:2013:28.

Literatuur

G.A.M. Jongbloed, 'Activiteitenbesluit milieubeheer, algemene regels voor de veehouderij', TvAR 2013/5, p. 161-164.

15.55 - 16.20

Afvalstoffen

Mr. A. (Arthur) van Rossem

Advocaat bij Legaltree

Onderwerp

Drieluik over afvalbeheer in het Activiteitenbesluit. Welke algemene 'beheer' regels gelden voor alle activiteiten op grond van Afdeling 2.5? Welke specifieke afvalactiviteiten vallen sinds 2010 onder het Besluit (Type A en B inrichtingen)? En hoe zit het met de regeling voor afval(mee)verbrandingsinstallaties die deel uitmaken van Type C inrichtingen?

Jurisprudentie

Rechtbank Gelderland 7 mei 2013, JM 2013/92;
Rechtbank Arnhem 30 oktober 2012, JM 2013/4;
Rechtbank Arnhem 19 december 2012, JM 2013/18;
Rechtbank Oost-Nederland 5 maart 2013, JM 2013/77;
ABRvS 20 maart 2013, JAF 2013/259;
Rechtbank Arnhem 5 maart 2013, JAF 2013/261;
ABRvS 23 januari 2013, JM 2013/39;
ABRvS 21 augustus 2013, JAF 2013/346.

Literatuur

E. Alders, '2008 – 2013: Vijf jaar Activiteitenbesluit', BR 2013/31;
V.M.Y. van 't Lam, 'Enkele recente ontwikkelingen in milieurechtelijke jurisprudentie', BR 2013/90.

Mr. R.G.M. (Renske) van Ekdorn
NUON Energy

Onderwerp

In het Activiteitenbesluit worden op meerdere plaatsen eisen gesteld ten aanzien van de luchtemissies van installaties. Vanuit de praktijk van een grote energieproducent wordt besproken waar juridische vraagstukken op dit gebied kunnen spelen. De volgende vragen passeren de revue. Welke normen zijn aan de orde, hoe moet het overgangsrecht uitgelegd worden en wanneer moeten of kunnen andere emissiewaarden worden opgelegd dan in het Activiteitenbesluit zijn opgenomen.

Kijkt u bij www.milieurecht.nl voor:

- de presentaties van de inleiders;
- een groot deel van de genoemde jurisprudentie.

Deelnemerslijst

Naam

Mw. mr. drs. T.W.G.M. Albers
Mw. H. Aslander
Mw. mr. A. Avdic
Mw. mr. drs. A.M. Bakker
Dhr. P.L.M. Beenen
Mw. mr. M.S. Beerten
Mw. G.A.M. Bellomo-Dekker
Mw. mr. E.W. Beukenhorst
Dhr. mr. A.H.J. van den Biesen
Dhr. mr. P.P.A. Bodden
Dhr. mr. G.M. van den Boom, vof
Dhr. mr. W.J. Bosma
Mw. S. Bouman
Mw. mr. M.C. Brans
Mw. mr. K.M. van den Brink
Mw. mr. A. Collignon
Dhr. mr. J.E. Dijk
Dhr. ing. J. van Dijk
Dhr. A.J.H. van der Donk
Mw. mr. P.H. Driessen
Mw. mr. W.J.M. Ebskamp
Mw. mr. J.C.W. van Eekeren
Mw. mr. R.G.M. van Ekdorn
Dhr. mr. S.H. van den Ende
Dhr. mr. G.C.W. van der Feltz
Dhr. mr. E.A. Fontijn
Mw. mr. drs. J.H. Geerdink
Dhr. mr. M. van Geilswijk
Dhr. mr. ing. F. van Gogh
Dhr. mr. P.J.G. Goumans
Dhr. mr. dr. K.J. de Graaf
Mw. ing. E. de Groot
Dhr. mr. ir. S. Handgraaf
Dhr. J.M.H. Helming MSc
Dhr. mr. M. van der Hoek
Mw. mr. E. van der Hoeven
Mw. mr. Y. van Hoven
Mw. mr. drs. C.M.K. Ipenburg
Mw. mr. A.H. Jonkhoff
Mw. E. Kampen
Mw. mr. K.M. Karssen-Hoogerwerf
Dhr. mr. A.G. van Keulen
Mw. mr. A.M.G. Klooswijk
Mw. mr. C.L. Knijff

Werkzaam bij

Ministerie van I&M
Gemeente Zaanstad, afd. Handhaving
Provincie Utrecht, afd. Handhaving
TOTAL Nederland N.V.
Rijkswaterstaat Directie Limburg
Provincie Drenthe
Servicebureau|Gemeenten
Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied
Van den Biesen Kloostra Advocaten
Hekkelman Advocaten & Notarissen
zelfstandig Adviseur omgevingsrecht
Van der Feltz Advocaten
Geofox-Lexmond bv
Houthoff Buruma
Houthoff Buruma
Stibbe BV
Vos & Vennoten Advocaten
CUMELApers
Rechtbank Den Bosch
Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied
Gemeente Amsterdam, Stadsdeel Zuid
JVE Consultancy
N.V. Nuon Energy
Kennedy Van der Laan
Van der Feltz Advocaten
P&O SG
Pels Rijcken&Droogleeve Fortuijn N.V.
Lawton Advocaten & Belastingadviseurs
Ministerie van I&M
Goorts + Coppens Advocaten
Rijksuniversiteit Groningen
Omgevingsdienst West-Holland
Colibri Advies BV
Cleton & Com
DCMR Milieudienst Rijnmond
Koninklijke Metaalunie
Van Hoven Juridisch Advies
Tauf B.V.
Vos & Vennoten Advocaten
Omgevingsdienst regio Utrecht
Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied
Legalexion
Ministerie van I&M/HBJZ
Wieringa Advocaten

Dhr. mr. M.J.J. de Kock
Mw. mr. S. de Kort
Mw. mr. V.M.Y. van 't Lam
Dhr. mr. ir. J.A.M. van der Lee
Mw. mr. M.J. van Leeuwen
Mw. mr. L. Leyten
Mw. mr. M.B.W. Litjens
Mw. mr. M.G.J. Maas-Cooymans
Dhr. mr. B.J. Meruma
Dhr. mr. J.H.G. Metsemakers LL.M
Mw. mr. drs. J.J.H. Mineur
Mw. mr. M.P.C. Moers-Anssems
Mw. mr. A. Mohnen
Mw. I. Molenaar
Dhr. mr. J.J.H. Mulders
Mw. mr. M. van Munster
Mw. mr. M.C. Muus
Dhr. dr. A.R. Neerhof
Dhr. mr. J. Nijenhuis
Mw. mr. drs. H. Nijman
Dhr. mr. L.W. Oost Lieveense
Dhr. mr. J.C. van Oosten
Mw. mr. E.L.M. van Oostrum
Mw. mr. D. Oostvogels
Dhr. mr. J.V. van Ophem
Mw. drs. C. Paqué
Mw. A.A. Paulussen
Dhr. mr. J.J. Peelen
Mw. mr. M. Peeters
Dhr. mr. P.J.G. Poels
Mw. mr. J.A. Ponsen
Dhr. mr. M.G. Ramakers
Dhr. mr. G.P. Ramselaar
Dhr. ing. B.R. Roelofs
Dhr. mr. A. van Rossem
Dhr. mr. drs. J. Rutteman
Dhr. mr. R.J.H. Sassen
Mw. mr. P.M.L. Schilder Spel
Mw. mr. E.T. Sillevius Smitt
Mw. mr. P.C.M. Smit
Dhr. mr. drs. J.H.K.C. Soer
Mw. mr. A. Soons-de Meester
Dhr. mr. drs. L.A.J. Spaans
Mw. mr. ing. A. Stoelwinder
Mw. mr. N. Teesing
Mw. mr. E. Topman
Mw. mr. A.K. Tuinenburg-Jansen LL.M
Dhr. prof. mr. G.A. van der Veen
Dhr. mr. J.A.M. van der Velden

Ministeris van Defensie
De Roever Omgevingsadvies
Stibbe BV
Hans van der Lee Advies
Gemeente Breda
Milieudviesdienst
Rein advocaten & adviseurs
Ploum Lodder Princen
HABITAT, advocatenkantoor omgevingsrecht
Rijkswaterstaat Zuid Nederland
JM Juridisch Advies en Milieuddefensie
Rechtbank Den Bosch
Habitat advocatenkantoor/vestiging Maastricht
Geofox-Lexmond b.v.
Rabobank Nederland
Gemeente Zaanstad, afd. Handhaving
Van Benthem & Keulen advocaten & notariaat
Vrije Universiteit Amsterdam
HABITAT Advocatenkantoor Heerenveen
Holla Advocaten
Eigenaar Digitale Checklisten
Stibbe B.V.
Omgevingsdienst West-Holland
De Roever Omgevingsadvies
Trip Advocaten & Notarissen
Ministerie van I&M/DGMI/VenR
Omgevingsdienst West-Holland
Norton Rose Fulbright LLP
Goorts + Coppens Advocaten
Brunet Advocaten
Milieudviesdienst
Attero BV.
Ramselaar Advocatuur
Ministerie van Defensie
Legaltree Van Rossem
HABITAT, advocatenkantoor omgevingsrecht
Rijkswaterstaat Directie Limburg
Van Benthem & Keulen advocaten & notariaat
AKD Advocaten & Notarissen
Bügel Hajema Adviseurs B.V.
Royal HaskoningDHV Nederland B.V.
Service Centrum Drechtsteden
Allen & Overy LLP, VU Amsterdam
Omgevingsdienst Rivierenland
Vereniging voor Milieurecht
Omgevingsdienst West-Holland
RWS Leefomgeving
AKD Advocaten & Notarissen
AKD Advocaten & Notarissen

Mw. ing. F.A.M. van de Ven
Mw. mr. W.G.B. van de Ven
Dhr. ing. J. Verkade
Mw. mr. M.H. Verweij
Dhr. mr. B. Vis
Mw. mr. dr. M.J.C. Visser
Mw. mr. M.M. de Vries
Dhr. mr. D.L. de Vries
Dhr. J.P. van de Water
Mw. mr. I. Weis
Mw. mr. M.C. v. Werkhoven-Risiglione
Mw. ing. C.A.M.M. van der Wielen
Dhr. drs. H.E. Woldendorp
Mw. mr. J. Zwiers

zelfstandig adviseur
VDV legal
Geofox-Lexmond bv
Tata Steel Group Legal
Norton Rose Fulbright LLP
ACELS, UvA
AKD Advocaten & Notarissen
NCOD
Nederlandse Aardolie Maatschappij BV
Provincie Drenthe
Omgevingsdienst Rivierenland
Rentmeesterskantoor Noordanus & Partners
Ministerie van I&M
ARAG SE

Bestuur van de Vereniging voor Milieurecht

Mw. prof. mr. H.F.M.W. van Rijswijk - voorzitter

Hoogleraar Europees en nationaal waterrecht, Universiteit Utrecht

Prof. mr. A.G.A. Nijmeijer – vice voorzitter

Hoogleraar bestuursrecht, i.h.b. omgevingsrecht, Radboud Universiteit Nijmegen

Mw. mr. dr. A.M.E. Veldkamp - secretaris

Senior juridisch adviseur, Royal HaskoningDHV Juristen

Mr. drs. J. Rutteman – penningmeester

Advocaat, HABITAT advocatenkantoor

Mr. dr. K.J. de Graaf

Universitair hoofddocent bestuurs- en omgevingsrecht, Rijksuniversiteit Groningen

Mr. O. Kwast

Advocaat bestuurs- en omgevingsrecht, AKD advocaten & notarissen

Mw. mr. ing. M.K. de Naeije - de Bruin

Programmamanager, Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid

Mr. L.W. Oost Lievense

Eigenaar Digitale Checklisten

Mw. mr. M.J.C. Visser

ACELS, voorheen Centrum voor Milieurecht, Universiteit van Amsterdam

Mr. H.W. de Vos

Coördinerend juridisch adviseur, Ministerie Infrastructuur en Milieu

Agenda VMR bijeenkomsten in 2014

VMR Verdiepingsessie: Nationale koppen en milieubescherming

De heer Squintani (Rijksuniversiteit Groningen) bespreekt het begrip 'nationale koppen' en de verhouding tot het begrip 'verdergaande maatregelen' onder artikel 193 VWEU. Daarnaast gaat hij in op het Europese regime ter bescherming van het milieu, de ruimte die EU milieuriichtlijnen laten voor nationale koppen en het Nederlandse beleid dat daarvoor geldt. Mr. L. (Lorenzo) Squintani is werkzaam als universitair docent Europees recht bij de Rijksuniversiteit Groningen.

Datum: 28 januari 2014

Locatie: Vereniging voor Milieurecht, Utrecht

Kosten: VMR leden gratis, niet-leden €45

Inschrijving en informatie via: www.milieurecht.nl of info@milieurecht.nl

VMR Actualiteitendag 2014

De Vereniging voor Milieurecht organiseert ook in 2014 de VMR Actualiteitendag. Dertien deskundige sprekers praten u bij over de belangrijkste actuele ontwikkelingen op het gebied van de wetgeving en jurisprudentie over het milieu-, natuurbeschermings- en waterrecht.

Datum: 20 maart 2014

Locatie: Beatrixgebouw, Jaarbeurs Utrecht

Kosten: VMR leden €225, niet-leden €325

Inschrijving en informatie via: www.milieurecht.nl of info@milieurecht.nl

Piet Gilhuis-scriptieprijs 2014

In 2014 wordt in het najaar voor de zevende maal de Piet Gilhuis-scriptieprijs uitgereikt voor de beste milieurechtelijke scriptie.

Voor inzending komen in aanmerking de aan een Nederlandse universiteit, HBO-opleiding of bestuursacademie met een voldoende beoordeelde afstudeerscripties op het terrein van het milieurecht. De scripties dienen geschreven te zijn in de periode 1 september 2012 t/m 31 augustus 2014 in de Nederlandse, Franse, Engelse of Duitse taal.

Meer informatie over de activiteiten en mogelijkheid tot inschrijving via de website: www.milieurecht.nl.

VMR werkgroepen

Werkgroep Jurisprudentie

De werkgroep jurisprudentie werkt al sinds het bestaan van de vereniging aan het bestuderen en analyseren van milieujurisprudentie. De samenstelling van de werkgroep wisselt. Momenteel heeft de werkgroep 12 leden die vier keer per jaar bij elkaar komen om relevante jurisprudentie te bespreken en de ontwikkelingen binnen bepaalde thema's in kaart te brengen.

Werkgroep Mondiale duurzaamheid en recht

Het Nederlandse (omgevings)recht is vooral gericht op het voorkomen of zoveel mogelijk verminderen van negatieve effecten van productie en ruimtelijke ingrepen op de natuur en het milieu in Nederland. Tijdens het jubileumcongres op 4 oktober 2012 schetste Jacqueline Cramer de 'schaalvergroting' van milieuproblemen naar mondiale duurzaamheidsvraagstukken als klimaatverandering en grondstoffenschaarste. De werkgroep Mondiale duurzaamheid en recht gaat zich richten op de vraag hoe het (milieu)recht een bijdrage kan leveren aan mondiale verduurzaming. Mede naar aanleiding van de recente Shell-uitspraken van de Haagse Rechtbank zal de aandacht worden gericht op onderwerpen als due diligence, aansprakelijkheid, transparantie, certificering en handelsbelemmeringen. Indien mogelijk zullen aanbevelingen worden geformuleerd ten behoeve van de verdere ontwikkeling van het Nederlandse, Vlaamse en Europese, mondiale (milieu)recht.

Werkgroep Juridische bescherming van de biodiversiteit in de Noordzee

De natuurkwaliteit van de Noordzee gaat achteruit. Het gaat met name slecht met bodemfauna, vissen en zeezoogdieren. Het juridische regime voor de bescherming van de Noordzee bestaat uit een complex geheel van internationale, Europese en nationale instrumenten. De afstemming tussen de instrumenten is gebrekkig. In deze werkgroep worden de juridische knelpunten bestudeerd die zich voordoen bij de gebiedsbescherming en de generieke soortenbescherming van de Noordzee. Verder bestudeert de werkgroep activiteiten die impact hebben op het mariene ecosysteem, zoals onder meer visserij en windenergie en ook de ruimtelijke ordening op zee van deze activiteiten.

VMR Jurisprudentiedatabase

In de **VMR Jurisprudentiedatabase** kunt u uitspraken en commentaren vinden van de leden van de werkgroep jurisprudentie en van andere milieujuristen. De database bevat meer dan 2500 uitspraken. Leden van de VMR krijgen toegang tot de VMR Jurisprudentiedatabase via het besloten deel van de website www.milieurecht.nl. Na aanmelding ontvangt u uw inloggegevens. U kunt na aanmelding ook uitspraken bekijken, toevoegen en becommentariëren.

VMR Publicatiereeks

Leden van de Vereniging voor Milieurecht ontvangen publicaties uit de VMR Publicatiereeks. Via de website kunt u de publicaties uit de VMR Publicatiereeks, die sinds 2004 zijn verschenen, online bekijken. De uitgaven die sinds 2008 zijn verschenen kunt u bestellen via het secretariaat van de vereniging of via Boom Juridische uitgevers.

Over de VMR

De **Vereniging voor Milieurecht (VMR)** is een kennisnetwerk voor milieu-, water- en natuurbeschermingsrecht. Leden zijn afkomstig uit verschillende geledingen zoals de advocatuur, de overheid, de rechterlijke macht, de wetenschap, het bedrijfsleven, natuur- en milieuorganisaties, adviesbureaus en studenten.

De **VMR** organiseert regelmatig studiemiddagen over actuele ontwikkelingen in het milieu-, water- en natuurbeschermingsrecht. Van deze bijeenkomsten verschijnt regelmatig een verslag in boekvorm in de publicatiereeks van de **VMR** of in een vaktijdschrift. Eenmaal per jaar organiseert de **VMR** een **VMR Actualiteitendag**. Meer intensieve bestudering van onderwerpen vindt plaats in werkgroepen, zoals in de werkgroep jurisprudentie milieurecht, de werkgroep mondiale duurzaamheid en recht en de werkgroep juridische bescherming van de biodiversiteit in de Noordzee. Leden van de **VMR** hebben toegang tot een online jurisprudentiedatabase, waarin ze uitspraken kunnen zoeken, toevoegen en becommentarieren.

Het verenigingsbureau

Het bureau van de vereniging is gevestigd in het centrum van Utrecht.

Bezoekadres: Hamburgerstraat 28a
3512 NS UTRECHT

Postadres: Postbus 522
3500 AM UTRECHT

Telefoon: 030-2312221
E-mail: info@milieurecht.nl
Website: www.milieurecht.nl

